ÖZET

Alak S. Dopamin Agonisti Alan Hastalarda Prolaktin Düzeyi ile Beslenme ve Metabolik Parametreler Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. 2026.

Amaç: Bu çalışmada, prolaktinoma tanısıyla dopamin agonisti kullanan ve prolaktin (PRL) düzeyleri düşük veya normal-hafif yüksek olan hastaların beslenme, antropometrik ve metabolik parametreler açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metod: Retrospektif ve kesitsel nitelikteki çalışmaya 61 hasta (33 kadın, 28 erkek) dahil edilmiştir. Hastalar, "Düşük PRL" (kadın ≤7 ng/mL, erkek ≤5 ng/mL; n=18) ve "Normal-Hafif Yüksek PRL" (n=43) olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Antropometrik ölçümler, vücut kompozisyonu incelemeleri yapılmış ve besin tüketim sıklığı ile 3 günlük besin tüketim kayıtları alınmıştır. Fiziksel aktivite (IPAQ-SF) ve yeme bozukluğu riski (EDE-Q-13) ölçekleri uygulanmıştır.

Bulgular: Tüm hasta grubunda düşük PRL düzeyine sahip olanların HDL-kolesterol seviyeleri anlamlı derecede daha düşük bulunurken (p=0,035) BKİ, vücut kompozisyonu ve diğer biyokimyasal parametrelerde anlamlı fark gözlenmemiştir. Lojistik regresyon analizleri, hipoprolaktineminin metabolik sendrom veya çoklu metabolik bozukluk varlığı için bağımsız bir belirleyici olmadığını göstermiştir (p>0,05). Cinsiyete dayalı analizlerde; normal-hafif yüksek PRL grubundaki kadınların; düşük PRL grubuna kıyasla anlamlı derecede yüksek BKİ (p=0,042), bel çevresi (p=0,027), kas kütlesi (p=0,011) ve yağ kütlesine (p=0,006) sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu kadınlarda fiziksel aktivite düzeyi (p=0,013) ve beden şekli/kilo endişesi (p=0,047) daha yüksek; kümülatif kabergolin dozu ise daha düşük saptanmıştır (p=0,031). Erkek hastalarda ise antropometrik ölçümler, metabolik profil, beslenme paternleri ve yeme davranışı skorları açısından PRL grupları arasında istatistiksel bir fark saptanmamıştır.

Sonuç: Hipoprolaktinemi, düşük HDL-kolesterol düzeyleri ile ilişkili bulunmuş ancak metabolik sendrom için bağımsız bir risk faktörü olarak saptanmamıştır. Kadınlarda vücut kompozisyonu ve kilo ile ilişkili bilişsel süreçlerdeki farklılıklar, hipoprolaktineminin metabolik etkilerinin ötesinde davranışsal ve cinsiyete özgü sonuçları olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler : Prolaktin, Prolaktinoma, Hipoprolaktinemi, Hiperprolaktinemi, Dopamin agonisti